

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 211/03-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. októbra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., bytom V. K., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 15, čl. 19, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2, čl. 3, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 6 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 6 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach uznesením Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru vo Veľkom Krtíši sp. zn. ČVS: OÚV-102/VK-2002 z 12. septembra 2002, uznesením Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši č. k. Pv 183/02-31 z 2. októbra 2002 a upovedomením Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši č. k. Pv 183/02-32 z 2. októbra 2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 11. novembra 2002 doručené podanie M. B. (ďalej len „sťažovateľka“), bytom V. K., zastúpenej

advokátom JUDr. M. M., B., ktoré bolo označené ako „Sťažnosť“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľka namieta porušenie označených základných práv a slobôd postupom Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru vo Veľkom Krtíši (predtým Okresného úradu vyšetrovania vo Veľkom Krtíši) vo veci vyšetrovania smrti jej maloletého syna N. B. a jeho uznesením sp. zn. ČVS: OÚV-102/VK-2002 z 12. septembra 2002 o zastavení trestného stíhania v trestnej veci pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a ods. 2 Trestného zákona, uznesením Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši č. k. Pv 183/02-31 z 2. októbra 2002 o zamietnutí sťažnosti splnomocneného zástupcu poškodenej (sťažovateľky) proti uzneseniu vyšetrovateľa, ako aj upovedomením Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši č. k. Pv 183/02-32 z 2. októbra 2002.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti ďalej uviedla:

„Dňa 6. apríla 2002 bol na lôžkovú časť detského oddelenia NsP vo Veľkom Krtíši prijatý službukonajúcim lekárom MUDr. A. Š. maloletý N. B. nar. 17. 07. 2000 za živa bytom V. K. pre podozrenie na intoxikáciu. Po vyšetrení lekárom a nasadení lieku karbontox, bol maloletý B. ponechaný na pozorovanie v NsP. Maloletý N. B. bol ponechaný na pozorovanie a uložený v izbe č. 2 určenej pre väčšie deti, za ktoré oddelenie bola od 18,00 hod. zodpovedná službukonajúca sestra J. K. nar. 16. 4. 1965, bytom V. K., v čase okolo 18,45 hod. bola deťmi privolaná sestra J. K., ktorá zistila, že maloletý umrel. Jeho telo sa nachádzalo mimo matracu postele a hlava v oblasti krku z obidvoch strán ostala zacviknutá medzi kovovými tyčkami čela postielky, nohy dieťaťa voľne viseli z postielky ústa mal pritlačené na matrac postielky a napriek okamžitému uvoľneniu a intenzívnemu oživovaniu v NsP vo Veľkom Krtíši umrel.

V ten istý deň začal podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľ Okresného úradu vyšetrovania trestné stíhanie za trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, 2 Trestného zákona.

Dňa 12. 9. 2002 vyšetrovateľ Okresného úradu vo Veľkom Krtíši vydal uznesenie podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sp. zn. ČVS: OÚV-102/VK-2002, ktorým trestné stíhanie zastavil, lebo nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že na základe výsledkov vyšetrovania...

a taktiež znaleckého posudku súdnych znalcov bolo vyšetrovaním preukázané, že smrť maloletého nastala nešťastnou náhodou...

Proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania, ktoré bolo doručené poškodenej dňa 17. 09. 2002, podal splnomocnený zástupca matky nebohého M. B. ako poškodenej, Dr. C. I. – riaditeľ Ligy aktivistov pre ľudské práva v zákonnej lehote sťažnosť.

Uznesením Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši sp. zn. Pv 183/02 zo dňa 2. októbra 2002 bola sťažnosť poškodenej M. B., zastúpenej splnomocnencom Dr. C. I. proti uzneseniu vyšetrovateľa Okresného úradu vyšetrovania o zastavení trestného stíhania sp. zn. ČVS: OÚV-102/VK-2002 zamietnutá podľa § 148 ods. 1 Trestného poriadku ako sťažnosť podaná neoprávnenou osobou.

Podľa odôvodnenia uznesenia prokurátora Okresnej prokuratúry o zamietnutí sťažnosti zo dňa 2. októbra 2002 poškodený nie je osobou oprávnenou na podanie sťažnosti proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, nakoľko sa uznesenie poškodeného priamo nedotýka, lebo sa ním nerozhoduje priamo o nároku poškodeného na náhradu škody a nerozhoduje sa ním o právach a povinnostiach poškodeného.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní v senáte a po vykonaní ústneho dokazovania pred senátom vydal tento nález:

„Ústavný súd vyslovuje, že právoplatným uznesením Okresného úradu vyšetrovania vo Veľkom Krtíši o zastavení trestného stíhania ČVS: OÚV-102/VK-2002 zo dňa 12. 09. 2002, právoplatným uznesením Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši o zamietnutí sťažnosti poškodeného sp. zn. Pv 183/02-31 zo dňa 2. 10. 2002 a upovedomením prokuratúry vo Veľkom Krtíši sp. zn. Pv 183/02-32 zo dňa 2. 10. 2002 boli porušené nasledovné základné práva a slobody:

Právo na život podľa čl. 15 Ústavy SR

Právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 Ústavy SR

Právo na domáhanie sa svojho práva zákonom ustanoveným postupom v prípadoch ustanovených zákonom na orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 Ústavy SR

Právo na rovnosť strán v konaní pred štátnymi orgánmi od začiatku konania podľa čl. 47 ods. 2, 3 Ústavy SR

Právo na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR

Právo na život chránené zákonom podľa čl. 2 Európskeho dohovoru zo dňa 4. 11. 1950

Právo na nemožnosť ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 3 Európskeho dohovoru zo dňa 4. 11. 1950

Právo na účinný právny prostriedok nápravy pred národným orgánom pri porušení práv a slobôd priznaných Dohovorom aj osobami pri plnení úradných povinností podľa čl. 13 Európskeho dohovoru zo dňa 4. 11. 1950

Právo na zabezpečenie užívania práv a slobôd priznaných Dohovorom bez diskriminácie založenej na dôvode iného postavenia podľa čl. 14 Európskeho dohovoru zo dňa 4. 11. 1950

Právo na výklad Dohovoru tak, aby nedávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokolvek v Dohovore priznaných práv a slobôd alebo obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje podľa čl. 17 Európskeho dohovoru zo dňa 4. 11. 1950

Prirodzené právo dieťaťa na život podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa zo dňa 20. 11. 1989

Právo na zabezpečenie v najvyššej možnej miere zachovania života a rozvoj dieťaťa podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa

Právo na zabezpečenie všetkých príslušných zákonodarných, správnych, sociálnych a výchovných opatrení na ochranu detí pred všetkými formami telesného či duševného násilia, poškodzovania alebo zneužitia, zanedbávania alebo nedbanlivostného zaobchádzania, a to v dobe keď je dieťa v starostlivosti osôb, ktorým je zverené podľa čl. 19 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa

Právo na zabezpečenie účinných opatrení na odhaľovanie, oznamovanie, upozorňovanie vyšetrowanie, riešenie a sledovanie vyššie opísaného zlého zaobchádzania s deťmi podľa čl. 19 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa

Prirodzené právo na život podľa čl. 6 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach z roku 1966

Ústavný súd SR zrušuje právoplatné uznesenie Okresného úradu vyšetrovania vo Veľkom Krtíši o zastavení trestného stíhania ČVS: OÚV-102/VK-2002, právoplatné uznesenie Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši o zamietnutí sťažnosti poškodeného sp. zn. Pv 183/02-31 zo dňa 2. 10. 2002 a upovedomenie Okresnej prokuratúry vo Veľkom Krtíši sp. zn. Pv 183/02-32 zo dňa 2. 10. 2002.

Ústavný súd vracia Okresnému úradu justičnej polície vo Veľkom Krtíši (bývalý Okresný úrad vyšetrovania PZ vo Veľkom Krtíši) a Okresnej prokuratúre vo Veľkom Krtíši ako dozorujúcemu orgánu vyšetrovanie trestnej veci pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona sp. zn. ČVS: OÚV-102/VK-2002, ktorým bola spôsobená smrť z nedbanlivosti maloletému N. B. s príkazom, aby trestná vec, nakoľko už nie je možná obnova stavu pred porušením práva na život, bola kvalifikovaná ako trestný čin podľa § 224 ods. 1 Trestného zákona, čím zakazuje orgánom činným v trestnom konaní porušovať právo maloletého N. B. na život chránené Trestným zákonom v zmysle čl. 15 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa zo dňa 20. 11. 1989 a čl. 6 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach z roku 1966.

Ústavný súd zakazuje Okresnému úradu justičnej polície vo Veľkom Krtíši a Okresnej prokuratúre vo Veľkom Krtíši pokračovať v porušovaní už vyššie uvedených základných práv a slobôd podľa právneho názoru ústavného súdu.

Ústavný súd priznáva podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a § 56 zákona NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky v platnom znení sťažovateľke M. B., nar. 09. 02. 1976, r. č. 765209/8234, bytom na Baníckej ul. 683, 990 01 Veľký Krtíš finančné zadostučinenie vo výške 5,000.000,- Sk (slovom päťtisíc slovenských korún) ako náhradu nemajetkovej ujmy za porušenie základných práv a slobôd. Táto čiastka pozostáva zo sumy 100.000,- Sk za ujmu utrpenú konaním orgánov činných v trestnom konaní násobenú koeficientom x50 pri spôsobení smrti maloletému občanovi N. B., synovi sťažovateľky, štátnym zdravotníckym ústavom, necitlivým prístupom orgánov činných v trestnom konaní pri porušení základných práv a slobôd, najmä práva na účinný opravný prostriedok na nápravu.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 citovaného zákona každý návrh predbežne prerokuje na svojom neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

So zreteľom na uvedené kritériá ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľky a po jej predbežnom prerokovaní ju bol nútený odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pri svojom rozhodovaní vychádzal z toho, že sťažnosť sťažovateľky vo svojej podstate smerovala k namietaniu porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keď v tejto súvislosti uviedla predovšetkým vo vzťahu k § 224 Trestného zákona:

„...namietame porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého má každý právo domáhať sa svojho práva zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a neustrannom súde alebo v prípadoch ustanovených zákonom na inom štátnom orgáne. Prisvojenie si

právomoci vyšetrovať trestný čin vyšetrovateľom a následné zastavenie trestného stíhania v prípade kvalifikácie skutku usmrtenia mal. N. B. ako trestný čin podľa § 224 ods. 2 Trestného poriadku, bez toho, že by sa vyšetrovateľ postaral o možnosť kvalifikácie skutku podľa § 224 ods. 1 Trestného poriadku, s tým, že by o takomto trestnom čine viedol vyšetrovanie policajný orgán, považuje sťažovateľ za odopretie možnosti uplatniť svoje práva poškodeného v trestnom konaní, pretože následkom právoplatného zastavenia trestného stíhania prestáva mať postavenie strany v trestnom konaní so všetkými právami jej v zmysle Trestného poriadku prináležiacimi, nielen nárok na náhradu škody.“

Ústavný súd konštatoval, že súčasťou žiadneho zo základných práv označených sťažovateľkou nie je povinnosť orgánov štátu kvalifikovať konanie, v ktorom sťažovateľ vidí porušenie týchto svojich základných práv, ako trestný čin. Sťažovateľka však za ich porušenie označila práve takýto postup Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru vo Veľkom Krtíši, ktorý sa „mal postarať o kvalifikáciu skutku podľa § 224 ods. 1“ Trestného zákona.

Ústavný súd sa s takouto argumentáciou vysporiadal už viackrát práve v konaniach o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu alebo inú právnu ochranu. Vždy pritom uviedol, že „Právo fyzickej osoby na začatie trestného konania voči označenej fyzickej osobe ... nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd“ (I. ÚS 64/96, II. ÚS 42/00, I. ÚS 76/03). So zastavením trestného stíhania súčasne zaniká možnosť uplatniť právne postavenie poškodeného v trestnom konaní, ktoré však tiež nepredstavuje základné právo v uvedenom zmysle.

Uvedené konštatovanie sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na základné práva označené sťažovateľkou a keďže „bez právneho významu by teda bolo zaoberať sa takými postupmi označených štátnych orgánov, ktoré nesmerujú k porušeniu základného práva alebo slobody“ (I. ÚS 36/98) a sťažnosť sťažovateľky smerovala k preskúmaniu takého postupu a rozhodnutia orgánov štátu, ktorý nie je vôbec spôsobilý porušiť jej základné práva podľa ústavy alebo podľa medzinárodných dohôd, bolo potrebné ju odmietnuť ako zjavne

neopodstatnenú už po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2003